

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : นโยบายอนุรักษ์ป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะภาคตะวันออก

ชื่อผู้เขียน : นายมานพ ชมชื่น

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : รัฐศาสตร์

ปีการศึกษา : 2542

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิมล พุพิพิธ ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. จิรโชค วีระสัย
3. ศาสตราจารย์ ศิโรตม์ ภาคสุวรรณ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายอนุรักษ์ป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะภาคตะวันออก โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องของป่าชายเลนบริเวณภาคตะวันออก ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุม 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา

ผลการวิจัยพบว่า

1. รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับพื้นที่ป่าชายเลนเป็นอย่างสูง โดยรัฐบาลได้มีมติคณะรัฐมนตรี ที่เป็นนโยบายในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ตั้งแต่ปี 2509 - 2540 รวม 23 ฉบับ ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีทั้งหมดจะเน้นเรื่องการเข้าไปใช้ประโยชน์ในป่าชายเลนอนุรักษ์ป่าชายเลนของประเทศให้คงอยู่ นอกจากนั้นแทบทุกรัฐบาลกำหนดแนวทางการจัดการ ป่าชายเลนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ปี 2530 จนถึงปี 2544 โดยได้กำหนดให้มีพื้นที่ป่าชายเลนทั่วประเทศ จำนวน 1 ล้านไร่ ในปี 2544 และในปัจจุบันรัฐธรรมนูญ 2540 ได้ให้ความสำคัญทางด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ

2. ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการดำเนินงานของรัฐที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน พื้นที่ป่าชายเลนภาคตะวันออก คือ ปัญหาทางด้านนโยบายที่ไม่มีความชัดเจน ที่เพียงพอ ในการปฏิบัติตามนโยบาย กฎหมายยังไม่รัดกุมเพียงพอและบทลงโทษของการบุกรุกป่าชายเลนไม่รุนแรงเท่าที่ควร เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เพียงพอกับพื้นที่ป่าชายเลน รวมถึงงบประมาณในการป้องกันรักษาป่าชายเลนมีไม่เพียงพอกับการดูแลป่าชายเลนบริเวณภาคตะวันออก และนักการเมืองในพื้นที่ก็ได้สร้างปัญหาสำคัญเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายโดยกระทำการจับกุมผู้บุกรุกป่าชายเลน นักการเมืองกลัวจะแนบเสียงตกจึงได้ทำการต่อรองกับเจ้าหน้าที่และรัฐบาลเป็นต้น ปัญหาและอุปสรรค อีกประการหนึ่ง การขาดความร่วมมือของประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3. ผลกระทบของนโยบายการอนุรักษ์ป่าชายเลนที่มีต่อประชาชนบริเวณพื้นที่ป่าชายเลน ภาคตะวันออก ซึ่งครอบคลุม 5 จังหวัด คือ ตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ทำให้ประชาชนที่อาศัยป่าชายเลนประกอบอาชีพได้รับผลกระทบ เช่น ไม่มีที่ทำกินพร้อมทั้งประชาชนเป็นหนี้จากการลงทุนเพราะเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณป่าชายเลน ผลกระทบดังกล่าวต้องให้รัฐบาลเข้ามาแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยเร่งด่วนเพื่อป้องกันปัญหาด้านอื่น ๆ ตามมาและป้องกันประชาชนเข้าไปบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนโดยผิดกฎหมาย

นโยบายการอนุรักษ์ป่าชายเลน เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล ข้าราชการ และประชาชนจะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังในการอนุรักษ์ป่าชายเลน โดยทุกฝ่ายต้องช่วยกันดูแลรักษา ป้องกันการบุกรุกทำลายป่าชายเลน เพื่อให้ป่าชายเลน คงอยู่และอำนวยประโยชน์ให้แก่มหาชนตลอดไป